

Raad van Advies Waddenzeehavens
15 september 2020 van 16.00 – 18.00 uur

a/b WR 130 “Johanna II”, haven Den Oever

Verslag van negentiende Raad van Advies

8 oktober 2020

Arjen Bosch
Hans Punter

Inhoud

Raad van Advies Waddenzeehavens	1
1. Agenda, verslag en mededelingen	1
Verslag	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Mededelingen	1
2. Investeringskader Waddengebied en projecten Waddenfonds	1
EcoPorts innovatieprogramma	1
Green Shipping programma	2
Opwerking koel- en proceswater	2
3. Evaluatie Investeringskader en Waddenfonds	2
4. Governance Waddengebied	3
5. Agenda voor het Waddengebied 2050	4
Terugmelding Tineke over vaststellen gebiedsagenda	4
6. Toogdag 18 november 2020	4
7. Nationaal Waterprogramma 2022-2027	4
8. Planning	5
Bijlage 1	6
Deelnemers Raad van Advies 15 september 2020	6

Agenda

1. Toelichting op agenda, verslag en mededelingen
2. Investeringskader Waddengebied en projecten Waddenfonds
3. Evaluatie Investeringskader en Waddenfonds
4. Governance Waddengebied
5. Toogdag 18 november 2020
6. Agenda voor het Waddengebied 2050
7. Nationaal Waterprogramma 2022-2027
8. Planning

Raad van Advies Waddenzeehavens

Voor de negentiende Raad van Advies op 15 september 2020 nodigde de gemeente Hollands Kroon de leden uit aan boord van de WR 130 in de haven van Den Oever. Gelet op het risico van coronabesmetting woonde Tineke Netelenbos de Raad op afstand bij via een beeldverbinding en delegeerde zij het voorzitterschap deze dag aan Theo Meskers, wethouder EZ van de gemeente Hollands Kroon. Voor het agendapunt Investeringskader Waddengebied waren twee gasten aanwezig en voor het agendapunt Governance sprak de voorzitter van het Omgevingsberaad via een beeldverbinding. Vervolgens ging de aandacht naar de lopende zaken, de evaluatie van het Investeringskader, de Governance en de Agenda voor het Waddengebied.

1. Agenda, verslag en mededelingen

Theo Meskers heet de aanwezigen welkom.

- De aanwezigen stemmen in met de in de Leidraad voorgestelde Agenda.
- De voorzitter stelt om praktische redenen eerst agendapunt 2 (EcoPort Innovatieprogramma) met de gasten aan de orde, om direct daarna via een beeldverbinding Arno Brok aan het woord te laten, om aansluitend voort te gaan met agendapunt 4 (Governance) en komt dan weer terug bij de mededelingen. Daarbij schetst hij ter introductie de ontwikkelingen in de haven van Den Oever.

Mededelingen

- Frans Musters is sinds begin 2020 de nieuwe voorzitter van de Samenwerkende Bedrijven Eemsmond (SBE) en neemt uit dien hoofde de plaats in van Cor Zijderveld.
  - Tineke Netelenbos geeft aan dat zij, na tien jaar voorzitterschap, haar functie graag over wil dragen aan een opvolger. Ook haar rol in het Omgevingsberaad eindigt daarmee. Gelet op de risico's van coronabesmetting zal ze haar taken uitsluitend digitaal vervullen. Zij noemt als streefdatum voor het doorgeven van het stokje 1 januari 2021.
  - De leden van de Raad spreken hun waardering uit voor haar inspirerende voorzitterschap en de bereikte resultaten.
  - Theo Meskers stelt voor om een externe partij te vragen een informerende ronde te maken. Deze verkenner zou met elk van de leden van de RvA een gesprek moeten hebben en polsen hoe men de positie van de RvA ziet binnen de nieuwe governance-structuur.
- De Raad stemt in met het inschakelen van een verkenner, maar die is niet automatisch de kandidaat-voorzitter.

2. Investeringskader Waddengebied en projecten Waddenfonds

EcoPorts innovatieprogramma

Begin 2020 honoreerden de Waddenprovincies en RWS de aanvraag van het EcoPorts Innovatieprogramma. De leden van de Raad kregen een presentatie van de tussenresultaten:

- Ton Morijn (*The Great Plastic Bake Off*) geeft een toelichting op de business case voor een mobiele verwerkingsunit voor kunststofafval dat in de havens vrijkomt. Hij toont straatklinkers, die ter plekke uit kunststofafval van de bedrijven gemaakt kunnen worden. De klinkers kunnen vervolgens in en om de havens gebruikt en worden.

- Ron Vaz Diaz (iTanks) beschrijft de brainstormsessie over het recyclen van visnetten in Den Oever. Deze vond plaats op de WR 130 en ging vooraf aan de Raad. Het doel van dit initiatief is om nog eind dit jaar een oplossing te presenteren voor het verzamelen en verwerken van visnetten.
- De leden voelen zich geïnspireerd door de toelichting van de gasten.
- De havens gaan ermee akkoord om de bijdrage volgens de gebruikelijke verdeelsleutel te voldoen, alleen Port of Den Helder wil een nader gesprek, gelet op hun financiële situatie.

Green Shipping programma

Arjen Bosch geeft aan dat het Waddenfondsbestuur op 3 juli jl. positief besloot over het vierjarige Programma Green Shipping van € 26 mln. Van dat programma zijn inmiddels vijf van de tien projecten gehonoreerd. Het programma wordt voor € 8 mln. gefinancierd door het Waddenfonds, met € 2,5 mln. door de provincies en de rest komt uit de markt.

Opwerking koel- en proceswater

Het Waddenfonds verwelkomt de initiatieven van Water Laboratorium Noord (WLN) om kwalitatief goed afvalzuiveringswater te gaan gebruiken als industrieel proceswater. Eén voorstel gaat over het verwijderen van medicijnresten en het andere voorstel gaat over het vasthouden van proceswater in tijden van overschot. Het Waddenfonds vraagt of dit initiatief waddenbreed kan worden ondersteund. WLN vraagt of de Raad bereid is om de projecten namens de havens met een brief te steunen.

- De Raad stemt in met nader overleg met WLN over het breder betrekken van stakeholders.
- De Raad stemt in met het opstellen van een steunbrief zodra de projectvoorstellen bekend zijn. De secretaris zal de concept-steunbrief via de gebruikelijke procedure voorleggen aan de leden.

3. Evaluatie Investeringskader en Waddenfonds

De evaluatie richt zich op drie thema's: Circulaire economie en energietransitie, Nature based solutions en Duurzame havens. De in bijlage 3A beschreven projecten en onderwerpen geven in het kader van het Waddenfonds een goede samenvatting van wat er op dit moment speelt.

- De Raad beoordeelt de opsomming van programma's en projecten in het A4'tje positief en ondersteunt het voorstel om namens de havens en het havenbedrijfsleven deze inbreng in het Investeringskader Waddengebied te ondersteunen.
- Marco Glastra vraagt na te gaan of je de inzet van schepen met minder diepgang op deze agenda kunt zetten. Dat onderwerp staat ook in de Gebiedsagenda en is zeker op langere termijn nodig. Breng het onderwerp in verkennende zin onder bij 'Duurzame havens'.
- Harm Post geeft het belang aan van kleinere schepen met minder diepgang, zeker in de veerdiensten naar de eilanden. Daarmee verminder je op die routes de aanzienlijke baggerlast.
- Het voorstel van Harm en Marco wordt overgenomen.

4. Governance Waddengebied

De heer Arno Brok is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. In het dagelijks leven is hij commissaris van de Koning in Fryslân. Hij neemt per videoverbinding deel aan de Raad om zijn ervaringen met de nieuwe governancestructuur te delen met de leden.

Hij begrijpt dat er vanuit de RvA reserves waren ten aanzien van de voorgestelde governancestructuur, maar waardeert ook de beslissing dat de RvA ervoor kiest om met een positieve insteek deel te nemen. Hij complimenteert de Raad met wat zij in de afgelopen jaren heeft bereikt.

- Tineke Netelenbos merkt op dat de Gebiedsagenda veel later tot stand kwam dan was gepland. Terugblikkend kunnen we constateren dat het Pact van Marrum in ieder geval op de totstandkoming ervan een erg positief effect heeft gehad. Afspraken over de bereikbaarheid van havens en eilanden is onder enige druk tot stand gekomen. De eensgezindheid in het Omgevingsberaad vormde daarvoor de basis. Het was een lastig proces, maar de afspraken zijn nu, dankzij de grote steun van de voorzitter van het Omgevingsberaad, in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied van 9 juli jl. vastgelegd. Als de betrokken ministeries en Rijkswaterstaat zich conformeren aan de Agenda voor het Waddengebied, en als de leden van het Omgevingsberaad de nieuwe governancestructuur goed gebruiken, kan er daadwerkelijk een eind komen aan de ‘bestuurlijke spaghetti’.
  - Harm Post, Johan Nooitgedacht en Arjen Bosch waren bij Lutz Jacobi (directeur Waddenvereniging) op bezoek om te praten over de consequenties die de Waddenvereniging verbindt aan het niet toetreden tot Omgevingsberaad. Het gesprek heeft opgeleverd dat de Waddenvereniging wil blijven samenwerken onder het motto: *Je hoeft niet bij het Omgevingsberaad aan tafel te zitten om toch partner te zijn*. Er zijn namelijk verschillende onderwerpen waaraan met de Waddenvereniging constructief wordt samengewerkt. Brok merkt op dat de Waddenvereniging direct bij de minister aan tafel wilde, en dat gaat helaas niet zo. Als de Waddenvereniging aan tafel zit, willen andere stakeholders dat ook en dan is het geen effectief beslisorgaan meer. De Waddenvereniging wil graag de handen vrijhouden en kunnen opkomen voor haar leden. Ze krijgt in ieder geval steeds de agenda van het Omgevingsberaad, is van harte welkom en kan ook op toogdagen acte de présence geven. Namens de Coalitie Wadden Natuurlijk licht Marco Glastra toe dat het er voor de Waddenvereniging er niet alleen om gaat bij de ministers aan tafel te willen zitten. De vereniging stelt zich op het standpunt dat er een helder beleidskader voor de Waddenzee zou moeten zijn. De Gebiedsagenda geeft zo’n kader niet: dat Natuur de bovenliggende functie van het Waddengebied is, zie je niet voldoende terug in de Agenda. De overige CWN-partners delen de visie van de Waddenvereniging, maar nemen wel deel aan het Omgevingsberaad en gaan daar de discussie aan, *‘We moeten dit niet groter maken dan het is’*.
  - Brok zoekt nog naar een antwoord op de vraag wat voor het Omgevingsberaad de meest effectieve vorm is. Bedenk dat ook de ministers nog erg moeten zoeken naar hun rol hierin. Coronacrisis, PFAS- en stikstofproblematiek kosten (en kosten) de beide ministers erg veel tijd. Ook de leden moeten hun verantwoordelijkheid pakken, want ze nemen deel namens een achterban. Iedereen moet nog in zijn rol groeien. Brok is tot nu toe positief over de nieuwe governance en wil er samen met alle partners een succes van maken. Of dat naar ieders tevredenheid lukt, verwacht hij over een jaar te beter te kunnen beoordelen.
- [Arjen Bosch merkt op dat het Omgevingsberaad van 17 september vervalt. Het Omgevingsberaad van 19 oktober blijft staan. Overleg over de stukken binnen de RvA vindt digitaal plaats op 16 oktober.](#)

5. Agenda voor het Waddengebied 2050

Terugmelding Tineke over vaststellen gebiedsagenda

Tineke licht toe hoe de besluitvorming in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied is verlopen, maar constateert tegelijkertijd dat de besluiten niet in het Nationaal Waterprogramma 2022 – 2027 (NWP) worden overgenomen (Concept 90% versie 0.6). De afspraak was dat streefdiepten en -breedten als basis dienen in het Nationaal Waterprogramma, maar de garanties worden nu door voetnoten afgezwakt, dat geldt zowel voor de Boontjes als voor de buitendelta's. In de voetnoot staat dat RWS geen vaargeulonderhoud wil uitvoeren en dat dat onderhoud, als dat wel nodig zou zijn, aan de regionale overheden is.

Tot 1 oktober is er de mogelijkheid om een bestuurlijke reactie op de Gebiedsagenda te geven, maar de Waddenzeehavens hebben enkele dagen respijt gekregen.

- Paul Pot geeft aan dat de problematiek bij het Stortemelk vergelijkbaar is met die in het Westgat.
  - Harm Post wijst erop dat de omvang van de het baggerwerk in het Westgat enorm is meegevallen. De inschatting van de experts was dat er veel gebaggerd zou moeten worden, maar in de praktijk is er éénmalig gebaggerd en daarna al jaren niet meer. Binnenkort volgt een evaluatie.
  - Paul Schoute vindt dat er met de voetnoot over de Boontjes opnieuw wordt geknabbeld aan de afspraken zoals die in de Agenda voor het Waddengebied zijn gemaakt.
  - Joost de Ruig merkt op dat het baggeren van de buitendelta's niet in de taakomschrijving van RWS is opgenomen. Als het ministerie van IenW dit niet in de opdracht van het NWP opneemt, is het lastig om dit onderhoud aan de vaargeul wel uit te voeren.
  - Kees Visser stelt voor voort te bouwen op het advies van het Omgevingsberaad, want dat is ook door de andere stakeholders omarmt. Verder wil hij ook in zijn rol het voorstel ondersteunen om aan te dringen op herstel van de fout bij het parkeren van boorplatforms. Gemeente Den Helder heeft dat ook al gecommuniceerd met minister van Nieuwenhuizen.
- [Arjen Bosch formuleert namens de havens en het havenbedrijfsleven een reactie op de ontwerp-agenda voor het Waddengebied.](#)
  - [Voor het advies aan het Omgevingsberaad over het NWP wordt samenwerking gezocht met CWN en de visserij.](#)
  - [De voorbereiding van het Omgevingsberaad wordt op 16 oktober gehouden.](#)

6. Toogdag 18 november 2020

Bij de opzet van de Toogdag is samenwerking gezocht met Gerben Huisman, directeur Waddenfonds. Dat heeft ertoe geleid dat het Green Shipping programma is opgenomen in het werkbezoek van de ministers aan de haven van Lauwersoog. Voor het middagprogramma met de ondertekening van de instemmingsverklaring, is in verband met de coronamaatregelen slechts een beperkt aantal deelnemers mogelijk.

- [Arjen doet in overleg met Tineke een voorstel voor de wijze waarop de havens en het havenbedrijfsleven in de Raad kunnen bijdragen aan de Toogdag.](#)

7. Nationaal Waterprogramma 2022-2027

Het Concept 90% versie 0.6 van het Nationaal Waterprogramma (NWP) is aangepast op het niveau van doelstellingen, maar voor de te nemen maatregelen is dat niet gebeurd.

De systematiek laat niet toe om maatregelen op te nemen als de financiële dekking nog niet sluitend is. Het NWP is het aansturingsprogramma voor RWS, reikt veel breder dan alleen vaargeulonderhoud, en is daarom van grote betekenis voor de doorwerking van de Agenda. De opgaven van de Agenda voor het Waddengebied is voor een groot deel niet in de 90% versie opgenomen. Het gaat hier om een programma voor de komende zes jaar, waarvoor het goed is om de samenwerking te zoeken. IenW heeft aangegeven dat er onvoldoende tijd is om nieuwe maatregelen financieel te dekken. Via het Omgevingsberaad willen we aan de hand van een groslijst maatregelen voorstellen die in een later stadium alsnog aan het NWP worden toegevoegd. Ook de CWN onderschrijft het grote belang van een lijst met voorstellen.

- De Raad stemt in met de voorgestelde inhaalslag op maatregelniveau, op te nemen in het Advies aan het Omgevingsberaad over het NWP.
- Stemt in om de maatregelen samen met de CWN en andere leden van het OBW te concretiseren.

8. Planning

- Tineke Netelenbos feliciteert Port of Den Helder met het bericht dat de World Maritime Day in Den Helder wordt gehouden in mei 2021. Het is een groot evenement. Port of Den Helder houdt de leden van de Raad hiervan op de hoogte.
- Voorzitter Tineke Netelenbos en interim-voorzitter Theo Mesker danken de aanwezigen voor hun inbreng. Dank ook aan gemeente Hollands Kroon voor de ontvangst in Den Oever.
- De eerstvolgende Raad van Advies vindt plaats in januari 2021. Port of Harlingen stelt zich als gastheer beschikbaar.

- Onze kapitein, Jan Rotgans, geeft de aanwezigen nog een brandstofbesparende tip mee: Wie uit vissen gaat doet dat het voordeligst door uit te varen op de ebstroom en dan met de opkomende vloed weer terug te varen naar de haven ...
Zo deed men dat vroeger.

Bijlage 1

Deelnemers Raad van Advies 15 september 2020

Theo Meskers (dagvoorzitter)	wethouder Hollands Kroon
Tineke Netelenbos (voorzitter)	voorzitter Raad van Advies Waddenzeehavens
Sander Alberda	bestuurslid Harlingen Seaport Business Association
Arjen Bosch (secretaris)	secretaris Raad van Advies Waddenzeehavens
Jacoba Bolderheij	directeur Port of Den Helder
Joost Crommentuijn	secretaris Haven- en scheepvaartvereniging Den Helder
Marco Glastra	directeur Groninger Landschap, vertegenwoordigt CWN
Cas König	CEO Groningen Seaports
Frans Musters	voorzitter Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta
Harm Post	directeur haven Lauwersoog
Paul Pot	directeur Port of Harlingen
Joost de Ruig	HID RWS Noord-Nederland
Paul Schoute	wethouder Harlingen
Kees Visser	wethouder Den Helder
Hans Punter (verslag)	tekst en vorm
